

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 20.10.2004
KOM(2004) 679 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI,
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, EUROPOS
CENTRINIAM BANKUI IR EUROPOLUI**

**Naujas 2004–2007 m. ES veiksmų planas dėl sukčiavimo negrynosiomis mokėjimo
priemonėmis prevencijos**

{SEC(2004) 1264}

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI,
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, EUROPOS
CENTRINIAM BANKUI IR EUROPOLUI**

**Naujas 2004–2007 m. ES veiksmų planas dėl sukčiavimo negrynosiomis mokėjimo
priemonėmis prevencijos**

(Tekstas svarbus EEE)

1. IŽANGA

ES 2001–2003 m. sukčiavimo prevencijos veiksmų plane (toliau – SPVP)¹ Komisija įsipareigojo po 2003 m. pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai įgyvendinant planą padarytos pažangos ataskaitą ir, prireikus, pasiūlyti papildomas arba alternatyvias priemones. Komisijos SPVP ataskaitoje² pateikiamas vykdytų priemonių ir jų veiksmingumo įvertinimas. Šiame tą ataskaitą papildančiame dokumente siūlomi tolesni veiksmai šioje srityje.

2. KONTEKSTAS

2001 m. vasario mėn. Komisija priėmė SPVP siekiant pagerinti sukčiavimo negrynosiomis mokėjimo priemonėmis ir jų klastojimo prevenciją. SPVP siekiama skatinti nuoseklus sukčiavimo prevencijos priemonių paketo Europos lygmeniu rengimą. Atskiros ir pavienės sukčiavimo prevencijos priemonės gali būti veiksmingos, tačiau jos nėra pakankamos kovoti su sukčiavimo atliekant mokėjimus keliamais pavojais.

Konkrečios priežastys, paskatinusios Komisiją parengti veiksmų planą, buvo šios:

- Gana aukštas sukčiavimo lygis. Apskaičiuota, kad 2000 m. sukčiavimas vien tik mokėjimo kortelėmis Europos Sąjungoje siekė 600 mln. eurų (maždaug 0,07 % tuometinės mokėjimo kortelių sektoriaus apyvartos).
- Susirūpinimą kėlė metiniai sukčiavimo ir klastojimo augimo tempai. 2000 m. sukčiavimas ES išaugo apie 50 %. Ypač sukčiavimas išaugo nuotolinių mokėjimų (atliekamų telefonu, paštu bei internetu) srityje.
- Proporcingai operacijų apimčiai, tarpvalstybinio sukčiavimo mastai buvo gerokai didesni už sukčiavimo mastus šalių viduje. Tačiau tuo metu prevencinės priemonės daugiausia buvo vykdomos nacionaliniu lygmeniu.
- Didėjo organizuotas nusikalstamumas šioje srityje. Nusikalstamos organizacijos įrodė savo sugebėjimą greitai pakeisti savo *modus operandi*, kad apeitų atsakomasias priemones.

¹ Komisijos komunikatas „Sukčiavimo negrynosiomis mokėjimo priemonėmis ir jų klastojimo prevencija“, KOM(2001) 11 galutinis, 2001 2 9.

² Komisijos tarnybų darbinis dokumentas Nr. ... dėl ES sukčiavimo negrynosiomis mokėjimo priemonėmis prevencijos veiksmų plano įgyvendinimo ataskaitos.

Labai svarbu yra tai, kad pajamos iš sukčiavimo stiprina organizuotas nusikalstamas grupuotes. Tai yra dar svarbiau šiandien dėl teroristų finansavimo keliamų pavojų.

- Sukčiavimas pakerta vartotojų pasitikėjimą mokėjimo sistemomis. Pavyzdžiui, pavojai, susiję su sukčiavimu atliekant mokėjimus, yra laikomi viena didžiausių kliūčių sėkmingam elektroninės prekybos vystymuisi.

Svarbiausias SPVP principas – visų suinteresuotų šalių bendradarbiavimas. Iš principo atsakomybė už sukčiavimo prevenciją tenka mokėjimo sistemų sektoriui, kuriame svarbiausi pagerinimai yra susiję su mokėjimų saugumo gerinimu (pavyzdžiui, įdiegus lustines korteles). Tačiau sukčiavimo prevencijos srityje aktyviai turi dalyvauti visos šalys. Nėra abejonės, kad prevencinės priemonės yra kur kas veiksmingesnės, kai jas įgyvendina visos susijusios šalys. Remiantis šiuo principu SPVP buvo parengta konsultuojantis su visomis suinteresuotomis šalimis³, o įgyvendindama įvairias priemones Komisija su visomis tomis šalimis glaudžiai bendradarbiavo. Didžioji dalis SPVP numatytų priemonių buvo sėkmingai įgyvendintos⁴.

3. NAUJO VEIKSMŲ PLANO LINK

Bendrai pripažįstama, kad Komisijos dalyvavimas sukčiavimo prevencijos veiksmuose davė pridėtinės vertės, o įgyvendinant SPVP Komisija atliko katalizatoriaus vaidmenį. Ji paskatino geresnį apsikeitimą informacija ir prisidėjo prie supratimo didinimo ir tarpvalstybinio bendradarbiavimo stiprinimo. Pavyzdžiui, Komisijos dėka buvo sudarytos sąlygos sukčiavimo prevencijos specialistams susitikti ir, be kita ko, apsikeisti geriausia patirtimi ir mokymo medžiaga. Tai turėjo sinerginį poveikį ir leido sustiprinti bendradarbiavimą sukčiavimo prevencijos, ypač tarpvalstybiniu lygmeniu, srityje.

SPVP apimamu laikotarpiu bendros mokėjimų sektoriaus, nacionalinių valdžios institucijų ir kitų šalių iniciatyvos leido sumažinti sukčiavimo didėjimą ES⁵. SPVP taip pat padėjo labiau atkreipti dėmesį į sukčiavimo atliekant mokėjimus klausimų sprendimą.

Siekiant išlaikyti dinamiką būtina tas iniciatyvas tęsti toliau. Sukčiavimo būdai nuolat kinta. Nusikalstama veikla, pvz. duomenų grobimas ir tapatybės vagystės⁶, auga nerimą keliančiu tempu; be to, nuolat atsiranda naujų sukčiavimo formų.

Todėl, paskelbdama naują 2004–2007 m. ES sukčiavimo prevencijos veiksmų planą, Komisija ketina tęsti kovos su sukčiavimu atliekant mokėjimus veiksmus. Dauguma tame plane numatytų veiksmų yra tęstiniai toliau plėtojami jau anksčiau pradėti veiksmai. Naujasis SPVP buvo parengtas konsultuojantis su ES sukčiavimo prevencijos ekspertų grupe ir kitomis

³ Mokėjimo kortelių sistemos, bankai, valstybių narių ministerijos ir centriniai bankai, teisėsaugos institucijos, Europos centrinis bankas, Europolas, Interpolas, mažmeninės prekybos sektorius, tinklo paslaugų operatoriai ir vartotojų asociacijos.

⁴ Norėdami gauti išsamesnės informacijos, žr. Komisijos ataskaitą dėl 2001–2003 m. veiksmų plano įgyvendinimo, Komisijos tarnybų darbo dokumentas Nr. ... arba http://europa.eu.int/comm/internal_market/payments/fraud/index_en.htm

⁵ 2000 m. sukčiavimas augo maždaug po 50 % per metus, t. y. kur kas spartesniu tempu nei dabar (15–20 % per metus).

⁶ Tapatybės vagystė yra neteisėtas asmens duomenų panaudojimas apsimetant kitu asmeniu be jo(s) sutikimo, paprastai siekiant neteisėtai pasinaudoti aukos banko duomenimis.

ekspertų grupėmis⁷. Jis papildys Mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje direktyvą, kurios pasiūlymą Komisija pateiks 2005 m. siekiant palaikyti vieningos mokėjimų erdvės ES sukūrimą. Tuo planu siekiama toliau tęsti ir stiprinti esamas sukčiavimo prevencijos iniciatyvas siekiant išlaikyti bei padidinti pasitikėjimą mokėjimais.

Prioritetinėmis sritimis išliks mokėjimo produktų ir sistemų saugumas ir sustiprintas valdžios institucijų ir privataus sektoriaus bendradarbiavimas. Siekiant veiksmingesnio apsaugos informacija platesniu mastu, ypač tarpvalstybiniu lygmeniu, būtinas esamų ES duomenų apsaugos teisės aktų, susijusių su sukčiavimo veiklos prevencija, išaiškinimas. Prioritetu ir toliau liks naujų valstybių narių integravimas į ES sukčiavimo prevencijos sistemą ir ryšių su valdžios institucijomis trečiojoje šalyse stiprinimas. Taip pat bus sprendžiami ir kiti kylantys pavojai.

4. ES SUKČIAVIMO PREVENCIJOS EKSPERTŲ GRUPĖ

Tikslas:

⇒ Reikia stiprinti ES sukčiavimo prevencijos ekspertų grupę (toliau – SPEG) ir reorganizuoti jos darbą.

SPVP buvo numatytas ES sukčiavimo prevencijos ekspertų grupės (toliau – SPEP), kurią sudaro visos svarbiausios kovos su sukčiavimu atliekant mokėjimus ES suinteresuotos šalys⁸, sukūrimas. Dalyvaudamos tos grupės veikloje suinteresuotos šalys gali veiksmingai apsaugoti informaciją ir geriausia patirtimi sukčiavimo prevencijos srityje. Ji pasitarnavo suinteresuotų šalių bendradarbiavimo siekiant sukčiavimo prevencijos, ypač tarpvalstybiniu lygmeniu, stiprinimui.

Po paskutinio ES plėtros etapo atstovų iš visų suinteresuotų sektorių ir visų valstybių narių subūrimas į vieną grupę, tuo pačiu išlaikant veiksmingas darbo procedūras, tapo nelengvu uždaviniu. Dėl to yra būtinas narystės grupėje ir jos veikimo perorganizavimas bei jos įgaliojimų išplėtimas.

Veiksmų gairės:

⇒ Visuose sektoriuose ir (arba) šalyse nustačius sukčiavimo prevencijos ekspertus, kurie bus kontaktiniai asmenys savo šalyse ir kuriems bus pavesta informuoti apie grupės darbą, bus racionalizuotas dalyvavimas SPEG.

⇒ Inicijatyvinės grupės SPEG sukūrimas siekiant efektyvesnio numatytos veiklos vykdymo. Inicijatyvinei grupei bus pavesta parengti SPEG užduotis ir vykdyti pogrupių veiklos priežiūrą.

⇒ Kiekvienais metais bus rengiami ne mažiau kaip du SPEG susitikimai.

⁷ Pavyzdžiui, Europos mokėjimų tarybos Sukčiavimo kortelėmis prevencijos darbo grupė. Savo nuomonės taip pat išsakė atskiri Mokėjimo sistemų rinkos grupės ir Mokėjimo sistemų vyriausybės ekspertų grupės nariai. Taip pat buvo tartasi su Europolu ir teisėsaugos institucijų ekspertais.

⁸ Grupę sudaro nacionalinių ir ES mokėjimo sistemų, bankų, valstybių narių ministerijų ir centrinių bankų, teisėsaugos institucijų (įskaitant Europolo ir Interpolo), Europos centrinio banko, mažmeninės prekybos sektoriaus, vartotojų asociacijų ir tinklų sektoriaus operatorių atstovai.

⇒ SPEG bus pavesta parengti ES piliečiams ir verslininkams skirtą informavimo planą dėl naujojo veiksmų plano priemonių efektyvumo ir pažangos.

⇒ Bus sukurti du SPEG pogrupiai klausimams, susijusiems su saugumu ir vartotojais, spręsti. Tų pogrupių susitikimai vyks pagal SPEG pateiktą grafiką ir temas. SPEG gali sukurti ir kitus pogrupius.

5. TECHNOLOGIJŲ PLĖTRA

Tikslai:

⇒ Mokėjimų sektorius turėtų suteikti didžiausią ekonomiškai pagrįstą mokėjimų elektroninėmis priemonėmis apsaugą.

⇒ Mokėjimo produktų gamintojai, mokėjimo paslaugų teikėjai ir nacionalinės valdžios institucijos turėtų įgyvendinti koordinuotą ir struktūrizuotą mokėjimo produktų ir jų sudėtinių dalių saugumo įvertinimo sistemą. Būtina pagerinti saugumo įvertinimo procedūrų skaidrumą ir skatinti jų standartizavimą.

Perėjimas ES prie lustinių kortelių per pagrįstai trumpą laiką padidintų saugumą, padėtų mažinti sukčiavimo atvejus ir padidintų vartotojų pasitikėjimą. Tai yra prioritetinė sritis, reikalaujanti visų suinteresuotų šalių suderintų veiksmų. Prireikus, Komisija ir nacionalinės valdžios institucijos turi būti pasirengusios padėti įgyvendinti perėjimą ES prie lustinių kortelių.

Šiuo metu mokėjimų sektoriuje įgyvendinami nauji ir saugesni elektroninių mokėjimų ir mokėjimų mobiliaisiais telefonais sprendimai⁹. Tas pastangas būtina įdėmiai stebėti ir jas palaikyti.

Norint užtikrinti pasitikėjimą mokėjimais suinteresuotoms šalims turi būti suteikta informacija apie mokėjimo produktų arba jų sudedamųjų dalių tiek bendrą saugumo lygį, tiek santykinį saugumo lygį lyginant su panašiais produktais. Šiuo metu saugumo vertinimo procedūros nėra pagrįstos bendrais bandymų standartais, o jų skaidrumas vartotojų atžvilgiu yra nepakankamas. Bankai ir prekybos įmonės galėtų priimti geresnius sprendimus, jei žinotų, koku mastu vienas produktas yra patikimesnis už kitą. Jei vartotojai gautų išsamesnės informacijos apie atliktus bandymus, tai padidintų jų pasitikėjimą. Bendri saugumo įvertinimo kriterijai ir procedūros labai sumažintų saugumo įvertinimo išlaidas ir laiką, tačiau saugumo įvertinimo kriterijų suvienodinimas neturi sumažinti esamo saugumo lygio.

Veiksmų gairės:

⇒ ES sukčiavimo prevencijos ekspertų grupėje bus sukurtas pogrupis saugumo klausimams spręsti, kurį priklausomai nuo sprendžiamų klausimų, sudarys įvairios suinteresuotos šalys.

⇒ Komisija pradės tyrimą, apimančią kortelių turėtojų tapatybės tikrinimo metodus atliekant mokėjimus kortele ir vartotojų tikrinimo metodus atliekant mokėjimus elektroninėmis priemonėmis ir mokėjimus mobiliuoju telefonu.

⁹ Pavyzdžiui, pagrįstus 3D saugiuoju protokolu.

6. KEITIMASIS INFORMACIJA

Tikslas:

⇒ Visoms suinteresuotoms šalims turėtų būti sudarytos sąlygos apsikeisti informacija siekiant kuo anksčiau nustatyti bandymus sukčiauti ir apie tai pranešti, tuo pačiu laikantis nuostatų dėl pagarbos asmens teisėms ir laisvėms bei nuostatų dėl konkurencijos.

Reikia toliau tęsti veiklą, pradėtą šioje srityje pagal pirmąjį SPVP. Svarbiausia šioje srityje nustatyta problema buvo tai, kad nebuvo įmanoma apsikeisti duomenimis apie ES veikiančias didelės rizikos ir sukčiaujančias prekybos įmones. Reikia išaiškinti ir suderinti sukčiavimo prevencijai taikomas ES duomenų apsaugos taisykles siekiant sudaryti sąlygas didesnės apimties tarpvalstybiniam apsikeitimui informacija. Išaiškinant duomenų apsaugos taisykles turi būti siekiama pusiausvyros tarp sukčiavimo prevencijos siekio ir siekio užtikrinti pagrindines žmogaus teises. Direktyvos 95/46/EB 29 straipsniu įsteigta darbo grupė¹⁰ konkreitiems klausimams aptarti įsteigė neformalų pogrupį, kurį sudaro nacionalinių duomenų apsaugos institucijų ir mokėjimų sektoriaus atstovai. Remiantis konsultaciniu dokumentu dėl naujosios mokėjimų vidaus rinkoje teisinės sistemos¹¹ buvo pilnai pritarta visiškam ES duomenų apsaugos teisės suderinimui. Šios darbo grupės pogrupis toliau tęsia darbą šiuo klausimu. Be apsikeitimo duomenimis apie didelės rizikos ir sukčiaujančias prekybos įmones, reikia nustatyti kitas sritis, kuriose reikalingas teisinis išaiškinimas. Galima būtų apsvarstyti naujas iniciatyvas (pvz. dėl duomenų bazių) siekiant pagerinti informacijos surinkimą ir apsikeitimą tarp sukčiavimo prevencijos specialistų.

Reikėtų toliau plėtoti ES sukčiavimo prevencijos tinklalapį¹², kad jis taptų visiems Europos piliečiams, įmonėms ir vyriausybėms prieinamu informacijos apie sukčiavimą atliekant mokėjimus šaltiniu.

Veiksmų gairės:

⇒ Komisija, bendradarbiaudama su Direktyvos 95/46/EB 29 straipsniu įsteigtoje darbo grupėje dalyvaujančiomis nacionalinėmis duomenų apsaugos institucijomis, išaiškins su sukčiavimo prevencija susijusias informacijos apsikeitimo apribojimus ir sąlygas. Tačiau, jei pasirodys, kad pakankamai gerai išaiškinti nėra įmanoma, Komisijai pasiūlys teisės aktus siekiant iš dalies pakeisti esamas ES duomenų apsaugos taisykles.

⇒ Komisija įtrauks į esamą ES sukčiavimo prevencijos tinklalapį informaciją apie kitų sukčiavimo prevencijos srityje dirbančių organizacijų iniciatyvas.

¹⁰ Šią grupę, įsteigtą pagal Direktyvos 95/46/EB 29 straipsnį, sudaro ES nacionalinių duomenų apsaugos institucijų atstovai. Komisija vadovauja jos sekretoriatui (žr. http://europa.eu.int/comm/internal_market/privacy/workinggroup_en.htm)

¹¹ Komisijos komunikatas dėl naujosios mokėjimų vidaus rinkoje teisinės sistemos (KOM(2003) 718 galutinis).

¹² http://europa.eu.int/comm/internal_market/payments/fraud/index_en.htm

7. MOKYMO PROGRAMOS, MOKYMO MEDŽIAGA IR BENDRADARBIAVIMAS

Tikslai:

⇒ Reikia toliau gerinti teisėsaugos institucijų pareigūnų mokymą ir didinti teisėjų ir prokurorų supratimą apie sukčiavimo prevenciją.

⇒ Reikia gerinti ES šalių administravimo institucijų bendradarbiavimą kovojant su sukčiavimu atliekant mokėjimus.

⇒ Reikia pagerinti nacionalinių teisėsaugos institucijų gebėjimus vykdyti sukčiavimo tyrimus.

2003 m. surengtas ES sukčiavimo mokėjimo kortelėmis forumas buvo naudingas tuo, kad jame teismų, teisėsaugos institucijų ir privataus sektoriaus atstovai galėjo apsikeisti patirtimi ir požiūriais apie sukčiavimą atliekant mokėjimus. Būtina toliau vykdyti teisėjų supratimo didinimo iniciatyvas ir teisėsaugos institucijų pareigūnų mokymo programas siekiant veiksmingesnio tų nusikaltimų tyrimo ir teismo persekiojimo.

Teisėsaugos institucijų pareigūnų mokymo srityje aiškus prioritetas turi būti teikiamas Europos lygmeniu koordinuotam mokymui. Lygiai taip pat svarbu parengti ir nuolat atnaujinti išsamias teisėsaugos institucijoms skirtas mokymo programas, kurias rengiant pagrindinis vaidmuo ir atsakomybė tektų nacionalinėms institucijoms, siekiant, kad tos programos teiktų tikrą pridėtinę vertę Europos lygmeniu.

Kai kuriose valstybėse narėse buvo įsteigti specializuoti centriniai padaliniai kovai su sukčiavimu atliekant mokėjimus pagerinti¹³. Nacionalinių specializuotų padalinių sukūrimas galėtų sustiprinti tyrimo gebėjimus ir palengvinti bendradarbiavimą su kitomis teisėsaugos institucijomis ir rinkos dalyviais.

Nustatant priemones, priimtinas sukčiavimo negrynosiomis mokėjimo priemonėmis srityje, gali būti remiamasi priemonėmis, kurios buvo priimtoms apsaugoti nuo pinigų padirbinėjimo. Siekiant apsaugoti eurą nuo klastojimo buvo sukurta visų viešųjų ir privačių institucijų veiksmų organizavimo ir koordinavimo sistema. Reglamentas nustato specialias euro apsaugos priemones¹⁴, o Taryba sprendimu, nustatančiu specialiąją finansinę programą¹⁵, pavedė Komisijai mokymų ir techninės pagalbos koordinavimą. Europos centrinis bankas sukūrė ir palaiko klastočių stebėjimo sistemos duomenų bazę ir analizuoja naujus suklastotų banknotų tipus. Europolas, kuris yra atsakingas už informacijos persiuntimą ir analizę, sukūrė nusikaltimų duomenų bazę, kuria gali naudotis teisėsaugos institucijos. Komisija ir OLAF stebi teisės aktų įgyvendinimą ir rengia teisėkūros iniciatyvas, valdo „Pericles“ mokymų ir techninės pagalbos programą ir analizuoja naujus padirbtų euro monetų tipus. Valstybės narės

¹³ Pavyzdžiui, Centrinis kovos su nusikaltimais, susijusiais su informacinėmis technologijomis biuras (OCLCTIC) Prancūzijoje ir Specialus čekių ir plastikinių kortelių padalinys (DCPCU) Jungtinėje Karalystėje.

¹⁴ 2001 m. birželio 28 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1338/2001, nustatantis priemones, būtinas euro apsaugai nuo padirbinėjimo, OL L 181, 2001 7 4, p. 6.

¹⁵ 2001 m. gruodžio 17 d. Tarybos sprendimas, nustatantis mainų, paramos ir mokymo programą, skirtą euro apsaugai nuo klastojimo (Periklio programą), (2001/923/EB), OL L 339, 2001 12 21, p. 50.

įsteigė nacionalinius apsaugos nuo padirbinėjimo centrinius biurus ir paskyrė institucijas, atsakingas už techninę padirbtų pinigų analizę. Jos taip pat priėmė teisės aktus, kuriais kreditus teikiančios institucijos įpareigojamos išimti iš apyvartos padirbtus pinigus ir juos perduoti kompetentingoms institucijoms. Komisija koordinuoja valstybių narių rengiamus mokymus ir techninės pagalbos veiklą eurui apsaugoti.

Atitinkamai kompetentingos ES šalių nacionalinės administravimo institucijos turėtų labiau prisidėti prie sukčiavimo negrynosiomis mokėjimo priemonėmis prevencijos. Reikėtų sukurti jų bendradarbiavimą ir koordinavimą apibrėžiančią sistemą. Taip pat verta apsvarstyti administravimo institucijų pareigūnų mokymą panaudojant ES lėšas.

Nuo 2004 m. ES iniciatyvose visapusiškai turėtų dalyvauti ir dešimt naujųjų valstybių narių. Jos, be kita ko, turės įgyvendinti ES baudžiamosios teisės aktus ir į savo teisę įtraukti priimtas prevencines priemones.

Veiksmų gairės:

⇒ Bendradarbiaudama su mokėjimų sektoriumi, Europolu ir kitomis suinteresuotomis šalimis Komisija Europos lygmeniu suorganizuos mokymus specializuotų teisėsaugos institucijų pareigūnams ir juos baigusiems suteiks atestuotų ekspertų statusą, o esamiems atestuotiesiems ekspertams suorganizuos tęstinius mokymus.

⇒ Siekiant padidinti vyresniųjų policijos pareigūnų, teisėjų ir prokurorų supratimą apie sukčiavimą atliekant mokėjimus ir jo poveikį finansų rinkoms, Komisija minėtiems pareigūnams suorganizuos antrą aukšto lygio konferenciją. Bus apsvarstyta galimybė tokius mokymus organizuoti reguliariai.

⇒ Komisija įvertins, kokią naudą galėtų duoti specializuotų kovos su sukčiavimu atliekant mokėjimus padalinių nacionaliniu lygmeniu sukūrimas.

⇒ Komisija skatins nacionalinių kompetentingų institucijų dalyvavimą sukčiavimo atliekant mokėjimus prevencijoje.

⇒ Komisija suorganizuos seminarą apie sukčiavimo prevenciją naujųjų valstybių narių privataus sektoriaus ir valdžios institucijų atstovams.

8. KITOS SUKČIAVIMO PREVENCIJOS PRIEMONĖS

Tikslai:

⇒ ES piliečiams turėtų būti teikiama daugiau ir aiškesnės informacijos apie mokėjimų saugumą.

⇒ Prekybos įmonės turėtų gauti geresnės mokymo medžiagos ir turėti tinkamas priemones apsaugoti nuo duomenų grobimo.

⇒ Reikia pagerinti pranešimo apie ES pamestas arba pavogtas korteles sistemą.

⇒ Reikia imtis specialių iniciatyvų užkirsti kelią tapatybės vagystėms ES.

Keitimasis informacija mažmeninės prekybos sektoriuje ir vartotojų asociacijose apie esamą mokomąją medžiagą vis dar yra ribotas, ypač tarpvalstybiniu lygmeniu. Dar nenustatyta geriausia praktika, kaip parengti vartotojams skirtą informaciją apie galimus su mokėjimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis susijusius pavojus ir kaip nuo jų apsisaugoti. Komisijos atliktas mokėjimo elektroninėmis priemonėmis saugumo tyrimas¹⁶ parodė, kad vartotojai nėra gerai informuoti apie jų naudojamų priemonių saugumą. Kad būtų užtikrintas vartotojų pasitikėjimas, be elektroninių mokėjimų pagerinimo, vartotojams turi būti suteikiama reikiama informacija apie saugumą.

Komisijos atliktas mokėjimų elektroninėmis priemonėmis saugumo tyrimas taip pat rodo, kad mažmeninės prekybos sektoriuje ne visada įgyvendinamos geriausios turimos technologijos, daugiausia dėl sąnaudų, susijusių su naujos įrangos įdiegimu. Tačiau būtina dėti daugiau pastangų prekybos įmonių tinklavietėms apsaugoti nuo neteisėtos prieigos. Neseni grobimo dideliu mastu atvejai rodo, kad yra būtina suaktyvinti veiksmus elektroninių nusikaltimų prevencijos srityje. Elektroninės prekybos įmonių duomenų bazių apsaugos pažeidimai, dėl kurių buvo pasinaudota vartotojų mokėjimo kortelių numeriais, padidina sukčiavimo atliekant mokėjimus riziką. Kita tokių pažeidimų pasekmė – nemateriali žala prekybos įmonių reputacijai ir vartotojų nuomonei apie interneto saugumą ir mokėjimo priemonių naudojimą internete. Tai labai kenkia vartotojų pasitikėjimui elektronine prekyba. Problemą dar labiau didina tai, kad apie daugelį įsibrovimo atvejų nepranešama policijai¹⁷. Neseniai įsteigtos Europos tinklų ir informacijos apsaugos agentūros (ENISA)¹⁸ tikslas – užtikrinti glaudesnę Europos šalių bendradarbiavimą šioje srityje. Ši agentūra galėtų padėti mokėjimų įmonėms ir mažmeninės prekybos įmonėms pagerinti apsaugą nuo elektroninių nusikaltimų.

Siekis sukurti ES bendrą mokėjimų erdvę reikalauja papildomų pastangų pasitikėjimui mokėjimais padidinti ir geresnei sukčiavimo prevencijai užtikrinti. Šis siekis sukurti bendrą vidaus rinką dar labiau didina bendro telefono numerio visoje ES, kuriuo būtų galima pranešti apie pamestas arba pavogtas mokėjimo korteles, įdiegimo būtinybę¹⁹. Šiuo metu techniškai įmanoma visoje ES įdiegti vieną bendrą numerį²⁰.

2004 m. vasario mėn. vykusio ES organizuoto nusikalstamumo prevencijos forumo metu Komisija suorganizavo praktinį seminarą tapatybės vagysčių klausimais. Seminaras parodė, kad tapatybės vagystės yra įvairius sektorius liečianti problema, kuri daro poveikį vyriausybėms, verslui ir piliečiams, kad kai kuriuose sektoriuose ir šalyse tokių nusikaltimų skaičius sparčiai auga²¹ ir kad dažnai jie yra susiję su organizuotu nusikalstamumu. Būtinės visapusiškos priemonės tapatybės vagysčių prevencijai, nes tapatybės tikrinimas ir nustatymas yra ypač svarbus visuomenės saugumui užtikrinti.

¹⁶ http://europa.eu.int/comm/internal_market/payments/fraud/index_en.htm#prevention-study

¹⁷ Naujausiais duomenimis, finansiniame sektoriuje nepranešama apie 80 % elektroninių nusikaltimų (IDC ir Gartner, 2002 m. lapkričio mėn.).

¹⁸ http://www.enisa.eu.int/index_en.htm

¹⁹ http://europa.eu.int/comm/internal_market/payments/fraud/cardstopeurope/index_en.htm. Taip pat žr.

²⁰ Šiuo metu įdiegti ETNS (Europos telefonijos numeracijos erdvės) ir UIFN (nemokami tarptautiniai telefono numeriai) numeriai. Artimiausioje ateityje gali būti įdiegti ir kiti numeriai.

²¹ Tapatybės vagysčių skaičius labai sparčiai didėja už ES ribų (JAV, Kanadoje, Australijoje); jos yra dažnos ir JK. Kitose ES valstybėse narėse tapatybės vagystės kol kas nėra taip paplitę.

Veiksmų gairės:

⇒ ES sukčiavimo prevencijos ekspertų grupėje bus sukurtas pogrupis su vartotojais susijusiems klausimams spręsti. Tame pogrupyje, kuriame mažmeninio sektoriaus ir vartotojų asociacijų atstovai galės dalyvauti diskusijose Europos lygmeniu, dalyvaus skirtingos suinteresuotos šalys priklausomai nuo nagrinėjamų klausimų.

⇒ Komisija toliau diskutuos bendro ES telefono numerio, kuriuo būtų galima pranešti apie pamestas ir pavogtas korteles, įdiegimo klausimu.

⇒ Mokėjimo kortelių sistemas valdančios įmonės turėtų parengti bendras prekybos įmonėms skirtas mokymo priemones apie visų tipų korteles.

⇒ Komisija apsvarstys bendro ES piliečiams ir įmonėms skirto kontaktinio centro tapatybės vagysčių klausimais, kuriame taip pat galėtų būti institucijų, užsiimančių tapatybės vagysčių prevencija, registras, įsteigimo naudą.

⇒ Komisija skatins originalių ir padirbtų tapatybės dokumentų duomenų bazės, kuria galėtų naudotis tiek valdžios institucijos, tiek privatus sektorius, sukūrimą.

9. SANTYKIAI SU TREČIOSIOMIS ŠALIMIS

Tikslas:

⇒ Trečiosios šalys turi įdiegti ir užtikrinti veiksmingų prevencinių kovos su sukčiavimu negrynosiomis mokėjimo priemonėmis ir jų klastojimu priemonių vykdymą.

Reikia stiprinti dialogą su trečiosiomis šalimis siekiant neleisti, kad iš trečiųjų šalių veikiantys nusikaltėliai galėtų daryti poveikį ES piliečių ir įmonių interesams. Komisija ketina imtis šio klausimo sprendimo tiek daugiašalių ryšių (pavyzdžiui, G8 grupės susitikimų), tiek dvišalių ryšių pagrindu.

Dabartinės šalys kandidatės²² ir platesniam Europos regionui priklausančios šalys²³ kelia susirūpinimą dėl sukčiavimo prevencijos. Norint tas šalis laipsniškai įtraukti į ES sukčiavimo prevencijos politiką, būtina stiprinti ryšius su tų šalių valdžios institucijomis.

Veiksmų gairės:

⇒ Komisija, kartu su mokėjimų sektoriumi, parengs iniciatyvas siekiant padidinti valstybių kandidačių ir kitų Europos šalių valdžios institucijų supratimą apie sukčiavimą atliekant mokėjimus.

⇒ Siekiant kovoti su sukčiavimu ir vykdyti jo prevenciją, Komisija tęs bendradarbiavimą su kitomis šalimis tiek dvišaliu, tiek daugiašaliu, pvz., G8 grupės susitikimų, pagrindu.

²² Bulgarija, Rumunija, Turkija, Kroatija.

²³ Pavyzdžiui, Rusija ir Ukraina.

10. TOLESNĖ VEIKLA

2007 m. pabaigoje Komisija parengs ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai apie pažangą, padarytą įgyvendinant šį planą ir, prireikus, pasiūlys kitas priemones.